

ρίαν αὐτοῦ καὶ τὴν διοίκησιν, τὰ ὅποια ὁμοῦ μὲ τὸ κλίμα καὶ τὴν ἀγωγὴν ἀντενεργοῦσι πάλιν εἰς τὸν χαρακτήρα. Ἡ Γεωγραφία πρέπει νὰ ἐκλέγῃ μόνον τὰς κεφαλαιώδεις καὶ προφανεῖς πράξεις, αἱ ὅποια συνισῶσι τὸν χαρακτήρα.

Ἡ περὶ τὸν ἐθνικὸν χαρακτήρα κρίσις χρειάζεται σπέψιν ἀκριθεῖ, ἵνα μὴ ἀπατηθῇ ὁ κρίνων. Αἱ ἠθικαὶ πράξεις ὑπάρχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτέλεσμα τῶν ἰδεῶν· ὁθεν εἶναι ἀτοπον τὸ νὰ ἀπαιτῆ τις ἀφ' ἐνὸς ἔθνους, καθὼς καὶ ἀφ' ἐνὸς ἀνθρώπου, περισσότερο ἀφ' ὅσον συχωροῦντι εἰς αὐτὸ αἰ μὴ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ περιεσάσει. Πρὸς τοῦτοις δὲν πρέπει νὰ κρίνεται τὸ πᾶν ἐκ τινῶν προσώπων μόνον, ἢ ἐκ τινῶν πράξεων· διότι πᾶν ἔθνος ἔχει συνετοὺς καὶ μωροὺς, χρησομένους καὶ κακοήθεις, ἐπιτηδεῖους καὶ ἀνεπιτηδεῖους, ἀνδρείους καὶ ἀνάνδρους. Τὰ ἐναντία ταῦτα ἰδιώματα εὐρίσκονται εἰς τὸν χαρακτήρα τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν πολὺ ἰσχυρώτερα. Ὁ κριτικὸς πρέπει νὰ παρατηρῇ τὴν διαφορὰν τῶν βαθμῶν, καὶ τῆς ἡλικίας, καὶ κυρίως τὸν πολυάριθμον βαθμὸν, τὸν συνισῶντα τὸ ἔθνος, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ ἔχη ὁδηγὸν τῆς κρίσεως τὴν γνῶσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν ἀληθεῖ φιλανθρωπίαν.

§. 7.

Περὶ Ἐπιτηδεύματων.

Ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι πρέπει νὰ πολιτίζηται ὁ ἄνθρωπος· πρέπει ἀναγκαίως καὶ νὰ ἐργάζεται. Διότι μόνον

ὅταν εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀγρίᾳ κατασάσει· ἐπαρκεῖται εἰς τὰ δῶρα τῆς φύσεως, τὰ ὑπωρικά καὶ τὰς ῥίζας, καὶ δὲν κοπιᾷ εἰς αὐτὰ παντάπασι, εἰ μὴ τὰ ἀποσπᾷ μόνον ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ τὴν γῆν. Ἐὰν ὅμως ἐπιθυμῇ νὰ τρώῃ κρέας, τότε βιάζεται νὰ θηρεύῃ, ἢ ἀλιεύῃ· εἰδὲ θεῖται νὰ προμηθεύῃ τὴν τροφὴν τοῦ μὲ πλείονα ἀσφάλειαν· τότε ἀναγκάζεται νὰ θεραπεύῃ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τροφήν αὐτοῦ φυτὰ, καὶ νὰ ἐξημερώσῃ καὶ συντηρῇ τὰ εὐάγωγα ζῷα. Ἡ αἰδοῖς καὶ τὸ κλίμα ἀπαιτοῦσι κάλυμμα τοῦ σώματος· ἡ δὲ ἐκ τῶν θηρίων βλάβη καὶ αἱ κηκοκίριαι, κατοικίαν παγίαν. Ἐπειδὴ ἔχει ἔριδας μὲ τὸν γείτονά του, κινεῖ κατ' αὐτοῦ πόλεμον, ἢ ἀνθίσταται κατὰ τῶν ἐφύδων αὐτοῦ. Εἰς πάντα ταῦτα χροιάζονται σκευὴ καὶ ἐργαλεῖα· ἀνάγκη ἄρα νὰ ἐργάζεται, ἂν καὶ ἔχῃ ὀλίγην εἰς τοῦτο κλίσειν.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχῃ ἐν τῇ ἀγριωτάτῃ καὶ μαυήρῃ κατασάσει, ἐργάζεται μόνος τὰ πάντα. Ὅταν ὅμως πολλὰ οἰκογένεια συζῶσιν ἑταιρικῶς· συμβουλεύονται, καὶ συνυποστηρίζονται εἰς τὰς βαρεῖας ἐργασίας. Ἄλλ' ὅταν ὑπερευξήθῃ ὁ ἀριθμὸς τῆς ταιαύτης ἑταιρίας· τότε κρῖνεται κατὰ μικρὸν ὠφελιμώτερον, τὸ νὰ διαιρῶνται αἱ ἐργασίαι, καὶ νὰ ανταλλάσσονται τὰ προϊόντα αὐτῶν. Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ πολιτισμοῦ τινὸς ἔθνους, διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ ἐπλήθουνε πολὺ τὰ προϊόντα, καὶ ἐβελτίωσεν αὐτὰ. Τελευταίου ἐσυλλογίσθησαν νὰ διορίσωσιν ὡς μέτρον τῆς τιμῆς πάντων τῶν προϊόντων, τὸ μᾶλλον ἐπιθυμητὸν πρὸς πάντας προῖον, ἢ ἄλλο τι πρῶγμα. Ἐφευθεν τὰ μὲν προϊόντα ἔγιναν Πραγματεῖαι· τὸ δὲ

ποιόν μέτρον; τὰ **Χρήματα**· τὸ δὲ ἀντάλλαγμα, **Πώ-
λησις** καὶ **Ἀγορά**, Τότε λοιπὸν ἀνεφάνη μεταξὺ τοῦ
ζητοῦντος προϊόντα, καὶ τοῦ πωλοῦντος αὐτὰ, ἐν τι μέ-
σον ὁ ἔμπορος, ἢ πραγματευτῆς, ὅστις ἀγοράζει, ἵνα πω-
λήσῃ. Ἐνταῦθεν ἄρα συνεστήθησαν **Τρεῖς Γενικαὶ
Κλάσεις** τῶν πολιτικῶν **Ἐπιτηδεύματων**, διὰ
τῶν ὁποίων αποκτῶσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ εἰς τὴν ζωὴν ἀνάγ-
κατα.

Ἡ πρώτη κλάσις λέγεται **Μαραγωγὸς** τῶν
Προϊόντων, καὶ περιλαμβάνει πάντα τὰ ἐπιτηδεύμα-
τα, τὰ ἀποβλέποντα τὴν ἀπόκτησιν τῶν γῆινων προϊόν-
των, κατὰ τὴν φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν, τὰ ὅποια δύ-
ναι νὰ γενῶσιν οὕτω χρήσιμα, ἢ μὴ. Ἐνταῦθα λοι-
πὸν ἀνάγονται ὁ γεωργὸς, ὁ κηπουρὸς, ὁ ἀμπελουργὸς, ὁ
κτηνοτρόφος, ὁ αἰλιεύς, ὁ θηρευτῆς, ὁ ὄρυμουργὸς, ὁ λι-
θοτόμος, καὶ ὁ μεταλλορύχος. Τὰ προμηθευόμενα ὑπ'
αὐτῶν εἰς τὴν τροφήν, καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων εἶ-
ναι τὰ **Φυσικὰ Προϊόντα**, ἐξ ὧν τινὰ δαπανῶνται,
καθὼς γίνονται· τινὰ ὁμως χρειάζονται πλείονα ἐργασίαν,
εἰς τὸ νὰ ἀποκατασταθῶσι χρήσιμα· ἔθεν τὰ τοιαῦτα ὀνομά-
ζονται **Προϊόντα Ἀνέργασα**. Ἡ κλάσις αὕτη τῶν
ἀνθρώπων ὡς πρὸς τὴν ποικίλιαν τῶν ἐπιτηδεύματων εἶναι
ἡ ἐνδεεστάτη, καὶ ἡ ἀπλουεστάτη· ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν ἀριθ-
μὸν, ἡ πολυανθρωποτάτη. Εὗρισκονται καὶ μέχρι τοῦ νῦν
ἔθνη ὀλόκληρα, καταγινόμενα μόνου εἰς ἐν τι τῶν εἰρη-
μένιων ἐπιτηδεύματων, διὰ τοῦ ὁποίου αποκτῶσι τὴν συ-
νήθη αὐτῶν τροφήν· οἷον τὰ θηρευτικὰ ἔθνη, τὰ κατα-
γινόμενα μόνου εἰς τὴν θήραν· οἱ ἰχθυοφάγοι, οἱ τρεφί-

μενοι μόνον με ἰχθύας, καὶ οἱ σπηνίται, οἱ προσηλυμίται μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

Ἡ δευτέρα κλάσις ἢ Ἐργατικὴ περιλαμβάνει ἐκεῖνα τὰ ἐπιτηδεύματα, τὰ ὅποια μεταβάλλουσι διὰ μηχανικῶν ἐργασιῶν τὴν φυσικὴν μορφήν τῶν φυσικῶν προϊόντων, καὶ χρείας οὔσης συνδέουσι πολλά ταιαῦτα ὁμοῦ, καὶ οὕτω παράγουσι μεταβεβλημένα προϊόντα, τὰ ὅποια εἰς διάκρισιν τῶν φυσικῶν λέγονται **Τεχνητά**. Ἡ κλάσις αὕτη περιέχει ἀναρίθμητα ἐργασιῶν εἶδη· ἐργάτας ὁμοῦ ὀλιγωτέρους παρὰ τὴν πρώτην. Ἄλλη τις ἰδιαιτέρα ἐπιστήμη, ἢ **Τεχνολογία**, διδάσκει τὰ εἶδη καὶ τοὺς τρόπους, καθ' οὓς τὰ φυσικὰ προϊόντα γίνονται τεχνικά. Οἱ ἐργάται ὀνομάζονται **Τεχνίται**, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν, **Τέχναι**. Τινῶν τεχνῶν προηγούνται ἄλλαι ἐργασίαι, αἱ ὅποια μεταβάλλουσι τὴν πρώτην ἀνίργασον μορφήν τοῦ φυσικοῦ προϊόντος, καὶ παράγουσι μίαν μεταβεβλημένην ὕλην· ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν μετὰ ταῦτα ἐργάτην ἔτι ἀνίργασον· οὕτω τοῦ ἐμβαθοποιοῦ προηγείται ὁ βυρσοδέψης, τοῦ ψωμοποιοῦ ὁ μυλωνᾶς, τοῦ ῥάπτου ὁ ὕφαντής, καὶ τούτου ὁ κλώσης, καὶ τοῦ βελουδοποιοῦ πολλά τεχνῶν εἶδη. Ἐκ ταύτου λοιπὸν προκύπτουσι τρία τινὰ εἶδη ἐργασιῶν, ἧται ἡ **Προεργασία**, ἧτις προδιαμορφώνει πάντα σχεδὸν τὰ φυσικὰ προϊόντα, ὅταν μάλωσι καὶ γεωῶσιν ὕλαι ἐμπορικαί· ἡ **Ἐπεργασία**, καὶ ἡ κυρίως τελειοποιεῖς **Ἐπεξεργασία**. Πολλὰ τῶν διαιροῦσι τὰς τέχνας εἰς φυλάξας, ἢ **Συνάφεις**, ἧται εἰσαθηρὰς ἐταιρίαις, αἱ ὅποια ἐπαγγέλλουσι τινὰ ὀρισμένα ἐπιτηδεύματα, καὶ σύγκεινται ἐξ ὀρισμένων, ἢ ἀορίστων

προσώπων. Ἐλευθεραὶ Τέχναι ὀνομάζονται, ὅσαι χρειάζονται φυσικὴν δεξιότητα, καὶ γνώσεις τινάς, καὶ ἐπομένως προτέρημα μᾶλλον φυσικὸν, ἢ χεῖρα ἐξησκημένην· ὅποια εἶναι αἱ τέχναι, τῆς ἐργασίας τῶν πολυτίμων λίθων, τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργυρίου, αἱ ὅποια δὲν συνισῶσι φυλάς. Αἱ δὲ λοιπαὶ ὀνομάζονται Τέχναι Μηχανικαί. Τεχνουργεῖον ὀνομάζεται μία οἰκοδομὴ μεγάλη, ὅπου κατασκευάζεται εἰς πλήθος ἐν τι εἶδος ἐργοχείρου ὑπὸ πολλῶν τεχνιτῶν. Ἡ τοιαύτη οἰκοδομὴ λέγεται Βαναουσουργεῖον, ἐὰν τὸ ἐργόχειρον αὐτῆς γίνεται διὰ πυρὸς καὶ σφυροῦ, ἢ διὰ σφυροῦ καὶ κοπτικῶν ἐργαλείων. Ἐργασῆριον δὲ ὀνομάζεται οἰκοδομὴ μικρὰ, ὅπου ἐργάζεται εἰς, ἢ τινὲς τεχνίται. Εἰς τὰ τεχνουργεῖα καὶ βαναουσουργεῖα ἐνίοτε κατασκευάζεται ἕκαστον μέρος τινὸς ἐργοχείρου ὑπὸ τεταγμένων τεχνιτῶν, καὶ οὕτω γίνεται τὸ τοιοῦτον ἐργόχειρον ἐντελέστερον.

Εἰς τὴν τρίτην κλάσιν, τὴν Ἐμπορευομένην, ἀνάγονται οἱ καταγινομένοι εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ πώλησιν τῶν ἐτοιμαζομένων προϊόντων, ὑπὸ τῶν προεξηρημένων δύο κλάσεων. Αὕτη περιέχει 1) Μεγαλεμπόρους, οἱ ὅποιοι ἀγοράζουσι καὶ πωλοῦσι πραγματείας εἰς ποσότητες μεγάλας, καὶ Ἐμπόρους, ἢ Μεταπράτας, οἱ τινὲς ἀγοράζουσι καὶ πωλοῦσι μικρὰς ποσότητας πραγματειῶν· 2) Ἀποσολεῖς, Ναύτας, καὶ Ἀγωγιάτας, μετακομίζοντας τὰς πραγματείας, καὶ 3) Μεσίτας, οἱ τινὲς εὐκολύνουσι τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἀγορασοῦ καὶ πωλητοῦ. Ἡ κλάσις αὕτη ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν προσώπων εἶναι ἀσθενεστάτη τῶν λοιπῶν κλάσεων, καὶ φαίνεται

303

ὡς περιττή· ὑπάρχει ὅμως λίαν ἀξιόλογος· ὁπότε καὶ τὰς ἐργασίας τῶν λοιπῶν κλάσεων εὐκολύνει· καὶ ὁπωσδήποτε πλείοτερα προϊόντα· ὅθεν γίνεται ἰσφελισμὸς εἰς τὸ κενόν, καὶ ἅμα ἀποκαθιστᾷ αὐτὸ συγκοινωνίῳ τῆς εὐδαιμονίας τῶν ἀπόντων.

Ἐντὸς τῶν τριῶν τούτων κεφαλαιωδῶν κλάσεων, τῶν ὁποίων βάσεις εἶναι τὰ προϊόντα τῆς γῆς, εὐρίσκονται ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἄλλαι τινὲς κλάσεις, συνταταγμέναι ἑταιρικῶς. Ἡ πολιτεία χρειάζεται διὰ τὰς πολυειδίαις αὐτῆς ὑπεθέσεις πολλοὺς καὶ παντοίους ὑπηρέτας, ἀπὸ τοῦ πρώτου μινίστρον ἕως τὸν κοινὸν φύλακα. Πάντες οὗτοι ἐπειδὴ ἀφιερώνουσι τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὴν πολιτείαν· ἀνάγκη καὶ τρέφονται καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ. Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις προξενεῖ τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν, καὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἀσφάλειαν. Ἐὰν ἕκαστος κατόικος χωρὶς ἐξαιρέσεων ἐβάσταζε τὰ ὅπλα, καὶ ἐφρόντιζε καὶ ἐξασπῆται εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῶν· τότε πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα, καὶ αὐτὴ ἡ πολιτεία ἔπρεπε καὶ τὰσχωσι. Διὰ τοῦτο συνεκλήθη εἰς τις ἀνάλογος κατὰ τὰς περιστάσεις ἀριθμὸς στρατιωτῶν γεγυμνασμένων, εἰ ὅποιοι ἐμμένουσι καιρὸν τινα εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο, ἢ καὶ ἐφ' ὄρους ζωῆς, καὶ τρέφονται ὑπὸ τῆς πολιτείας. Ἡ δημοσία ἀκολουθία τῆς θρησκείας, καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῆς, τῶν γλωσσῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν χρειάζονται πολλοὺς ἀνδρας, οἱ ὅποιοι ἀπίετησαν τὰς βιναγκαίας γνώσεις, καὶ ἀφιερῶθησαν εἰς ταῦτα τὰ ἐπάγγελα, διὰ τῶν ὁποίων ἀνάγκη καὶ καὶ τρέφονται. Αὐτὴ ἡ μεγάλη κλάσις τῶν Πολιτικῶν Ὑπηρετῶν,

ἡ Ὑπομισθίων, συνίσταται ἐν μερικῶν προσώπων πάντων τῶν βαθμῶν, καὶ πασῶν τῶν ἐργατικῶν ἀλάσεων.

Οἱ Ἡμερομισθιοὶ συνισῶσι τινὰ καιρὴν κλάσιν, ὑπουργοῦσαν πάσας τὰς λοιπὰς ἀλάσεις. Οὗτοι ποτε μὲν ἐργάζονται κατὰ τοὺς ἀγροὺς· ποτὶ δὲ εἰς τὰ τεχνουργεῖα, καὶ ἐνίοτε εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἀποθήκας, καὶ χρειάζονται μόνον σωματικὴν δύναμιν, χωρὶς τινος προὔπαρχούσας γνώσεως καὶ δεξιότητος. Πρὸς τούτοις καὶ οἱ Ὀικεταί, ἢ οἰκιακοὶ ὑπηρεταί, εἶνα· μία τις κλάσις πολυἀριθμὸς μεταξὺ τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν.

Αἱ ἀναρίθμητοι καὶ πολυειδέεις σχέσεις, καθ' ἃς πάντα ταῦτα τὰ διάφορα ἐπιτηδεύματα, καὶ οἱ τρόποι τοῦ βίου εἶναι πρὸς ἀλληλα συμπεπλεγμένα καὶ ἀλληλένδετα, προξενοῦσιν εἰς ἓν ἔθνος ζωηρότητα καὶ εἰρήσιν, καὶ συμπλησιάζουσι τὰ ἀπέχοντα αὐτοῦ μέλη, καὶ σχηματίζουσιν αὐτὰ ὡς ἓν τι ὅλον. Ὁ εἰς τροχὸς ταύτης τῆς θαυμασίας μηχανῆς εἶναι τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ χρήματα.

§. 8.

Περὶ Ἐμπορίου.

Αἱ πολυειδέεις τέχναι, καὶ τὰ πολυειδῆ προϊόντα τῶν διαφόρων τόπων καὶ κλιμάτων, καὶ προσέτι ἡ ποικιλία τῶν ἀληθῶν καὶ ἐπινοημένων χρειῶν, ἐγένησαν τὸ ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον κρίνεται ἀξέκλονον· διότι μόνον αὐτὸ κινεῖ τὴν ἀμοιβαίαν ἀνταλλαγὴν, καὶ τὴν συγκοινωνίαν πάντων τῶν μερῶν τῆς γῆς, καὶ ἐνὸς τόπου τὴν καλλιέργειαν καὶ τὸν πολιτισμόν.